

کامل راهنمای معلم درس فارسی
پایه پنجم «دوره ابتدایی»
گروه «جسمی-حرکتی»

معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

به نام گنجدار جهان آفرین

سخنی با همکاران محترم

خداوند منان را سپاسگزاریم که به ما توفیق عطا فرمود تا در جهت تسریع امر آموزش درس فارسی پایه پنجم دانش آموزان جسمی - حرکتی قدمی هر چند کوچک برداریم. حجم بالای کتاب، کافی نبودن زمان آموزش در مدارس، ضعف و ناتوانی جسمی برخی از دانش آموزان جسمی - حرکتی از موانع فراگیری مفاهیم فارسی است. در این محتوا تلاش شده است تا با ارائه راهکارهای آموزشی، دانش آموزان را هر چه بیشتر در امر یادگیری یاری نماییم. از آنجایی که این گروه از دانش آموزان دارای هوش بهر مرزی و یا بالاتر هستند، تغییر و یا حذف هیچ یک از اهداف آموزشی فارسی پنجم امکان پذیر نمی باشد. بنابراین تدریس کامل کتاب الزامی بوده و شما عزیزان به منظور تسهیل در فرایند آموزش از محتوای ارائه شده استفاده نمایید و در این راستا برای رسیدن به اهداف چند نکته قابل ذکر می باشد.

۱. با توجه به اهمیت نقش والدین در آموزش فرزندشان، میزان اطلاعات آنان از اهداف و رویکردهای برنامه درسی برای مشارکت در آموزش نقش تعیین کننده ای دارد.
۲. روش تدریس فارسی، ایجاد ارتباط بین آموزه های علمی و زندگی واقعی، مسئولیت پذیری همه جانبه و کار گروهی برای دانش آموزان است.
۳. مکمل راهنمای فارسی به گونه ای نوشته شده که همکاران عزیز بتوانند مسائل مطرح روز را به صورت کاوشگری علمی و فناوری به دانش آموزان ارائه کنند.

این مکمل، با تلاش همکاران محترم خانم فریده گودرزی، خانم فیروزه گودرزی و خانم شیوا نیک کار تالیف و تدوین شده است. به منظور بالا بردن سطح کیفی این مکمل، از همکاران درخواست می شود تا نظرات، پیشنهادها و انتقادهای خود را به این سازمان ارسال نمایند.

اهداف:

۱. آشنایی دانش‌آموزان با آفریده‌های خالق بی‌همتا و نعمت‌های خداوند
۲. تقویت مهارت روان‌خوانی، سخن‌گفتن و تصویرخوانی
۳. تقویت مهارت خوب دیدن به‌عنوان یکی از راه‌های شناخت خداوند
۴. تقویت مهارت قصه‌گویی و شناخت ساختار آن
۵. گسترش دامنه‌ی لغات با کمک گرفتن از مخالف معنایی واژگان

روش تدریس پیشنهادی:

(سمعی و بصری)

با روش دیدن فیلم و توضیح متن درس از دانش‌آموزان بخواهیم که با دقت آن‌ها را تماشا کنند. سپس دانش‌آموزان را گروه‌بندی کنیم تا بتوانند در مورد فیلم یا تصاویر در گروه به بحث و گفت‌وگو بپردازند.

درست و نادرست:

اهداف:

۱. درک اطلاعات صریح متن
۲. رسیدن به استنباط
۳. تفسیر اطلاعات متن

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم با آدمک‌های ساخته شده از چهره‌ی خندان و غمگین این بخش را انجام دهند یعنی پاسخ‌های درست را با چهره‌ی خندان و پاسخ‌های نادرست را با چهره‌ی غمگین نشان دهند.

درک مطلب

اهداف

۱. درک اطلاعات آشکار متن
۲. رسیدن به استنباط
۳. تفسیر اطلاعات متن

در درک این درس دانش‌آموزان پس از خواندن متن به سوالات پاسخ می‌دهند. مطلبی که بسیار اهمیت دارد این است که هر دانش‌آموز در فضای سکوت کامل، متن را صامت‌خوانی کند و پاسخ سوال‌ها را بگوید پاسخ شفاهی در این بخش پذیرفته می‌شود. دانش‌آموزان باید یاد بگیرند چگونه پاسخ خود را به رشته تحریر درآورند و با دقت پاسخ دهند.

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم به صورت گروهی سوالات را بخوانند و در کلاس پاسخ دهند.

واژه آموزشی:

هدف: ایجاد نظم ذهنی و طبقه‌بندی واژگان است.

تمرین پیشنهادی ۱:

از دانش‌آموزان بخواهیم کلمات جدید درس را پیدا کنند و روی کارت‌هایی نوشته و آن‌ها را بخوانند و متضاد و مخالف آن را بیان کنند.

پیشنهاد ۲:

کلمه‌ها روی تابلو نوشته شود و از دانش‌آموزان بخواهیم متضاد آن‌ها را در برگه‌ی خود بنویسند

پیشنهاد ۳:

با بازی کردن در کلاس مثلا کلمات مخالف را روی کارت‌ها نوشته و از دانش‌آموزان بخواهیم هرکدام را که معلم می‌گوید کارت درست را بالا ببرند.

تمرین نگارشی

۱- کلمات متضاد را بهم وصل کنید

روشن	○	○	کوتاه
آمد	○	○	تاریک
بلند	○	○	نیامد

صندلی صمیمیت

اهداف:

۱. تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن

۲. تقویت تصویرخوانی و بارش فکری

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم تصویر را با دقت نگاه کنند و در باره‌ی آن تفکر کنند. سپس روی صندلی خود در باره‌ی آن سخن بگویند.

بخوان و حفظ کن (رقص باد، خنده‌ی گل)

شعر در باره‌ی فصل بهار و چگونگی خواب رفتن درختان و طبیعت در فصل پاییز و زمستان است و شعر در قالب مثنوی سروده شده است.

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم به صورت انفرادی شعر را بخوانند

تاریخ ادبیات:

خانم پروین دولت‌آبادی در سال ۱۳۰۳ در اصفهان دیده به جهان گشود. و از بنیان‌گذاران شورای کتاب کودک بود و اشعار بسیاری را برای کودکان سروده است. از جمله آثار وی عبارتند: از (گل بادم، باز می آید پرستو نغمه خوان، شهر سنگ و.....)

اهداف :

۱. تقویت تفکر و تامل در خلقت
۲. ایجاد فرصت برای تفکر در باره‌ی آفریده‌های خدا
۳. ایجاد نگرش مثبت نسبت به مطالعه‌ی شعر
۴. تقویت مهارت گوش دادن و سخن گفتن
۵. آشنایی با سعدی و نمونه‌ای از آثار او

روش تدریس پیشنهادی: (روش دریافت مفهوم)

معلم جداولی را پای تابلو رسم کند و توضیح دهد که قرار است با همدیگر بازی کنیم. جدول دارای دو قسمت (بلی) یا (خیر) است. در ستون "بلی" نمونه واژه‌هایی که جزء آفریده‌های خداوند محسوب می‌شوند، قرار داده می‌شوند و در ستون "خیر" واژه‌هایی که ساخته دست انسان هستند قرار می‌گیرند. معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که درباره‌ی واژه‌هایی که در ستون "بلی" قرار گرفته‌اند و همچنین واژه‌هایی که در ستون "خیر" قرار دارند، خوب فکر کنند و نظرشان را بگویند سپس از دانش‌آموزان بخواهیم که واژه‌هایی بلی و خیر را خودشان بازگو کنند و این بازی همین‌طور ادامه پیدا می‌کند.

مثال :

خیر	بلی
قایق	دریا
تلفن	خورشید
چلوگوشت	میوه
گل شیشه‌ای	جنگل

درست و نادرست

پیشنهاد:

دانش‌آموزان با باز و بسته کردن چشم‌هایشان جملات درست و نادرست را بیان کنند.

درک مطلب

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم هر کدام به طور انفرادی سوالات را پاسخ بدهند.

دانش زبانی

لحن و آهنگ: لحن خواندن متون فارسی و رعایت لحن مناسب در هنگام خواندن یکی از اهداف مهم درس است از دانش‌آموزان بخواهیم با رعایت آن حس و حال متناسبی به متن بدهد.

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم یک داستان را با لحن و آهنگ غمگین یعنی با تغییر صدای خود در کلاس بخوانند.

شعر خوانی و صندلی صمیمیت

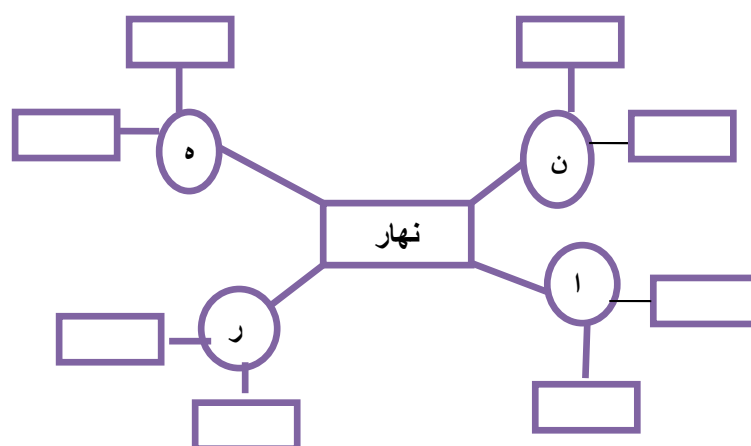
هدف: آشنایی دانش‌آموزان با اندیشیدن، یافتن و خواندن است.

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم که روی صندلی صمیمیت با لحن و آهنگ مناسب شعر خود را بخوانند.

تمرین نگارشی

۱- ابتدا حروف کلمه‌ی نوشته شده را جدا کنید، سپس مانند نمونه برای هر حرف دو واژه بنویسید

بخوان و بیندیش (راز گل سرخ)

اهداف :

۱. تقویت درک متن
 ۲. تقویت تمرکز و افزایش درک خواننداری
- داستان راز گل سرخ به صورت غیرمستقیم آفرینش عالم را توصیف می کند.

پیشنهاد ۱ :

از دانش آموزان بخواهیم که به طور انفرادی و با روش صامت خوانی متن را بخوانند.

پیشنهاد ۲ :

در صورت داشتن کتابخانه در مدرسه می توان دانش آموزان را به آن جا برد و از آنها بخواهیم متن را بخوانند سپس به سوالات درک دریافت پاسخ دهند.

حکایت : (درخت گردگان)

هدف : آشنایی با حکایت و ضرب المثل

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهیم اگر حکایتی را می دانند در کلاس بیان کنند و معلم هم می تواند حکایت هایی را در کلاس بیان کند.

اهداف:

۱. ترغیب به بهره گیری از نیروی تفکر و تعقل و هوشمندی در زندگی
۲. تقویت قدرت درک متن و مهارت گوش دادن و فن بیان
۳. آشنایی با نقش جمله در رساندن پیام
۴. آشنایی با دانشمند بزرگ " زکریای رازی "

روش تدریس پیشنهادی : (روش حل مسئله)

پیشنهاد ۱:

دانش آموزان را گروه بندی کرده سپس یک چیستان یا معمای ساده را بیان کنید و از دانش آموزان بخواهید ابتدا به صورت فردی راه هایی را برای حل مسئله بگویند و پس از آن راه حل های خود را در گروه بیان کنند و راه حل های پیشنهادی هر گروه در کلاس مطرح و مورد بحث و گفت و گو قرار گیرد معلم این راه حل ها را روی تابلو بنویسد و راه حل منطقی و درست را با کمک دانش آموزان مشخص کند.

پیشنهاد ۲:

معلم می تواند یک داستان دیگری را در کلاس بیان کند و در باره ی آن در کلاس به بحث و گفت و گو بپردازد.

درست و نادرست

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهید پاسخ های درست را با دست زدن و پاسخ های نادرست را با دست نزدن مشخص کنند.

درک مطلب :

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهید به صورت گروهی پاسخ ها را پیدا کرده و نماینده گروه پاسخ درست را بیان کند.

واژه‌آموزی: (ترکیب کلمه + پسوند گر و گار)

پیشنهاد:

در این بخش دانش‌آموزان را با کلمات ساده و غیرساده آشنا کرده و نمونه‌هایی از کلمات غیرساده را که از ترکیب یک کلمه‌ی ساده با پسوندهای "گر" و "گار" ساخته می‌شوند، ارائه می‌کنیم. واژگان "کلمه + پسوند گر و گار" به آن‌ها آموزش داده می‌شود.

مثال:

$$\begin{array}{l} \boxed{\text{سازگار}} = \boxed{\text{ساز}} + \boxed{\text{گار}} \\ \boxed{\text{کارگر}} = \boxed{\text{کار}} + \boxed{\text{گر}} \end{array}$$

تمرین نگارشی

۱- کامل کنید

$$\begin{array}{l} \boxed{\phantom{\text{سازگار}}} = \boxed{\text{ساز}} + \boxed{\text{آموز}} \\ \boxed{\phantom{\text{کارگر}}} = \boxed{\text{کار}} + \boxed{\text{پرورد}} \\ \boxed{\phantom{\text{کارگر}}} = \boxed{\text{گر}} + \boxed{\text{زر}} \end{array}$$

بخوان و حفظ کن (خرد رهنمای و خرد دلگشای)

اهداف :

- ۱- تقویت حافظه
- ۲- پرورش مهارت خوانش شعر با لحن و آهنگ مناسب

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهیم همه به صورت گروهی شعر را بخوانند.

تاریخ ادبیات : ابوالقاسم فردوسی شاعر و حماسه سرای بزرگ ایرانی در اواخر قرن چهارم و اوایل قرن پنجم می زیست. بزرگترین اثر او شاهنامه است که سرودن آن بیش از سی سال طول کشید.

اهداف:

- ۱- آشنایی با ارزش علم و دانایی و کاربردهای آن در زندگی
- ۲- معرفی کتاب کلیله و دمنه به دانش آموزان
- ۳- تقویت مهارت ساده‌نویسی
- ۴- تقویت مهارت خوب شنیدن
- ۵- آشنایی با نحوه‌ی کاربرد نشانه‌های ربط "هم و نیز" در جملات مختلف

روش تدریس پیشنهادی (روش کارآیی گروه)

از دانش‌آموزان بخواهیم یک بار متن درس را به صورت کامل و فردی صامت‌خوانی کنند. سپس کاربرگ سوالات مربوط به درس را به دانش‌آموزان داده و فرصت دهیم به صورت انفرادی به سوالات پاسخ دهند بعد از همان نمونه سوال در اختیار گروه بگذاریم تا اعضای گروه در باره‌ی پاسخ سوالات گفت و گو کنند و برگه را پاسخ دهند (طرح سوالات به صورت چهار گزینه‌ای باشد) سپس پاسخ سوالات را در اختیار دانش‌آموزان قرار دهیم تا هم برگه فردی خود و هم برگه‌ی گروهی خود را با آن‌ها تطبیق دهند و جلوی سوالاتی را که نادرست پاسخ گفته‌اند علامت بگذارند و به نوعی برگه‌های انفرادی و گروهی را تصحیح کنند. هر دانش‌آموز برگه‌ی خود را با برگه‌ی گروه مقایسه می‌کند و اگر در کارکرد گروهی تعداد پاسخ‌های نادرست کاهش یافته بود به این ترتیب دانش‌آموزان به ارزش کار گروهی و اثربخشی مشارکت در فرایند یادگیری پی می‌برند.

درست و نادرست

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم پاسخ‌های درست را با تکان دادن سر مشخص کنند.

درک مطلب

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان بخواهیم تمام سوالات را با دقت بخوانند سپس به صورت انفرادی پاسخ بدهند

دانش زبانی (خوب گوش دادن)

پیشنهاد :

انواع صداها مانند صدای شرشر آب، وزش باد، خش خش برگ ها و ... را در کلاس پخش کنید و سپس از دانش آموزان بخواهید بعد از شنیدن صداها به ترتیب بگویند چه صداهایی بود؛ این تمرین باعث تقویت مهارت خوب گوش کردن می شود.

تمرین نگارشی

۱- در هر سطر کلمه‌هایی را که از نظر نوشتاری درست است رنگ بزنید.

فقط	ففت	فقت	فقط
فضیلت	فضیلط	فضیلت	فقزیلت

۲- کدام یک از گزینه های زیر نیاز به خوب گوش دادن دارد؟

- (۱) صدای آبشار (۲) صدای خنده‌ی کودکان (۳) نوار آموزش زبان انگلیسی (۴) زوزه‌ی باد

اهداف :

- ۱- آشنایی با دانایی و هوشمندی در رفتار اجتماعی
- ۲- آشنایی با آداب سخن گفتن با بزرگسالان
- ۳- گسترش واژگان با استفاده از فرایند ترکیب (کلمه + بن)
- ۴- زبان آموزی از طریق نمایش

روش تدریس پیشنهادی (قصه گویی ، روش ایفای نقش)

سه نفر از دانش آموزان را انتخاب می کنیم و به هر کدام یک نقش داده می شود سپس از آن ها می خواهیم که با توجه به متن درس نقش های خود را ایفا کنند.

درست و نادرست

پیشنهاد :

از دانش آموزان خواهیم پاسخ های درست را با زدن روی میز نشان دهند.

درک مطلب

پیشنهاد :

از دانش آموزان خواهیم به صورت گروهی پاسخ ها را پیدا کرده و یکی از دانش آموزان هر گروه آن را در کلاس بیان کنند.

نمایش

پیشنهاد :

با درست کردن ماسک هایی از درس از دانش آموزان خواهیم که نمایش و قصه ی درس را در کلاس اجرا کنند

تمرین نگارشی

۱- کلمات مربوط به هم را وصل کنید و یک ترکیب جدید بنویسید

<input type="text"/>	☐	☐	☐	کار
<input type="text"/>	☐	☐	☐	هنر
<input type="text"/>	☐	☐	☐	آموز
<input type="text"/>	☐	☐	☐	بید

بخوان و بیندیش (گلدان خالی)

هدف: تقویت درک مطلب و عادت به مطالعه متن های طولانی و تقویت روان خوانی است .
پیام داستان، آشنایی دانش آموزان با ارزش صداقت داشتن و تلاش کردن است و اینکه تقلب کردن نتایج خوبی نخواهد داشت.

پیشنهاد:

می توانیم به صورت نمایش عروسکی آن را در کلاس اجرا کنیم و از دانش آموزان بخواهیم بعد از نمایش پاسخ قسمت درک و دریافت را بدهند.

حکایت (زیرکی)

هدف: آشنایی دانش آموزان با مثلها و افسانهها در گذشته

پیشنهاد:

از دانش آموزان بخواهیم که اگر حکایتی را به یاد دارند بیان کنند و بعد از آن به صورت صامت خوانی حکایت را بخوانند.

اهداف :

- ۱- احترام به سرود ملی ایران
- ۲- اهمیت و کاربرد سرود ملی
- ۳- توجه به واژه های اصلی سرود ملی
- ۴- مقایسه سرود ملی با پرچم و پی بردن به شباهت

روشهای تدریس پیشنهادی: (پرسش و پاسخ، توضیحی، سمعی و بصری)

پیشنهاد ۱:

سرود ملی کشورمان را در کلاس پخش کنیم و از دانش آموزان بخواهیم در تکرار سرود همراهی کنند.

پیشنهاد ۲:

متن درس روان خوانی شود و معانی آن توضیح داده شود

پیشنهاد ۳:

به هر گروه برگه های مخصوص داده شود که در آن سوالاتی نوشته شده و از آن ها بخواهیم که پاسخ بدهند.
مثال :

الف) پرچم هر کشور نشانه ی آن کشور است.

درست و نادرست

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهیم با شنیدن پاسخ های درست پرچم ایران را که قبلا درست کرده اند بالا ببرند.

درک مطلب

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهیم پاسخ های خود را نوشته و به صورت انفرادی بیان کنند.

دانش زبانی

پیشنهاد :

معلم یک شعر به زبان محلی بخواند و یا از یکی از دانش‌آموزان بخواهد که در کلاس به زبان محلی خود صحبت کند.

تمرین نگارشی

۱- با کلمه‌ی داخل دایره از هر حرف آن یک جمله بنویسید.

ایران

۲- از دانش‌آموزان بخواهیم در رابطه با نخستین سرود ملی ایران که مربوط به دوره قاجار است تحقیق

کنند و در کلاس بخوانند.

شعر خوانی و صدلی صمیمیت

پیشنهاد :

شعر را در اختیار هر دانش‌آموز قرار دهیم و از آن‌ها بخواهیم در مرحله اول شعر را آرام و بی‌صدا برای خود بخوانند و در مورد محتوا و آهنگ آن فکر کنند در مرحله دوم با فکر کردن لحن و آهنگ مناسب را کشف کنند و در مرحله‌ی سوم بار دیگر شعر را برای خود بخوانند تا درک بهتری از فضا و مکان و اتفاقات شعر پیدا کنند و در مرحله‌ی چهارم بعد از مرور شعر و تشخیص لحن مناسب آن با آهنگ و سرعت مناسب شعر را بخوانند و حرکات خود را با آهنگ شعر هماهنگ کنند بعد از این مراحل از دانش‌آموزان می‌خواهیم که روی صدلی معلم بنشینند و دانش‌آموزانی که توانایی نشستن را ندارند با ولیچرخ خود پشت میز معلم بنشینند و شعر را بخوانند.

بخوان و حفظ کن (ای ایران)

این شعر توصیفی از کشورمان ایران است که بر حس وطن پرستی نیز تاکید دارد.

پیشنهاد :

از دانش‌آموزان بخواهیم به صورت گروهی با هم بخوانند.

تاریخ ادبیات:

حسین گلاب، گیاه شناس، ادیب، نویسنده، شاعر، مترجم، استاد دانشگاه و نوازنده، موسیقیدان، عکاس و هنرمند معاصر ایرانی بود. سرودهای مشهور "ای ایران، آذر ابادگان" از کارهای اوست.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

درس هفتم (درس آزاد فرهنگ بومی ۱)

اهداف :

- ۱- پرورش توانایی تولید محتوای درسی در دانش‌آموزان با هدایت معلم
- ۲- بهره‌گیری از تعامل دانش‌آموزان و خانواده در سازماندهی و تالیف کتاب.
- ۳- آشنا شدن دانش‌آموزان با فرهنگ ملی و آداب و رسوم محلی.
- ۴- شناخت شخصیت‌های فرهنگی و علمی محل زندگی خود.

درس هشتم (دفاع از میهن)

اهداف :

- ۱- پرورش روحیه میهن‌پرستی و شکل‌گیری هویت ملی
- ۲- گرایش به دفاع از میهن
- ۳- آشنایی با دلیران تاریخ کشور ایران
- ۴- تقویت مهارت خواننداری

روش پیشنهادی (ایفای نقش)

با استفاده از وسایلی که در زنگ هنر آماده کرده‌ایم (مثل سنگ‌هایی که با تکه‌های ابر درست شده‌اند و ماکت کوه و ...) از طریق ایفای نقش توسط دانش‌آموزان این درس را تدریس می‌کنیم.

پیشنهاد :

از دانش‌آموزان بخواهیم که در برابر پاسخ‌های درست صدای خنده و در برابر پاسخ‌های نادرست صدای گریه را ایجاد کنند

درک مطلب

پیشنهاد :

از دانش‌آموزان بخواهیم پاسخ‌های درست را روی کاغذ نوشته و در جعبه‌ای انداخته سپس معلم آنها را به طور اتفاقی از جعبه بردارد و بخواند.

واژه آموزی

پیشنهاد:

برای تثبیت یادگیری ابتدا کلمات را روی تابلو می‌نویسیم یا کارت‌هایی به صورت رنگی درست می‌کنیم و از دانش‌آموزان می‌خواهیم که آن را بلند بخوانند و معنای آنها را بگویند، سپس کلمات را در جدولی روی تخته می‌نویسیم و معنای هر کلمه را در یک دایره روبروی جدول قرار می‌دهیم و با فلش به کلمه موردنظر وصل می‌کنیم. از دانش‌آموزان نیز می‌خواهیم معنای کلمات را بگویند و بنویسند.

تاریخ ادبیات: اسدالله شعبانی، سال ۱۳۳۷ در همدان به دنیا آمد. او برای کودکان و نوجوانان شعر می‌سراید شعبانی در حال حاضر کارشناس شعر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است. برخی از آثار او عبارتند از: خانه‌ی ما، جوجه‌ی طلایی، موش‌های نقاشی، زمین کوچک من و...

بخوان و بیندیش (آوازی برای وطن)

داستان "آوازی برای وطن" یادآوری کننده هویت ملی و ایرانی ماست و این نکته که انسان در سرزمین خود به آرامش دست می‌یابد.

پیشنهاد:

با استفاده از کتاب گویا، آوازی برای وطن را برای دانش‌آموزان پخش می‌کنیم و از آنها می‌خواهیم که با دقت گوش کنند سپس از دانش‌آموزان می‌خواهیم هر یک قسمتی از شعر را بخوانند و قسمتی را هم معلم بخواند و گوش کنند و قسمت درک و دریافت را پاسخ دهند.

حکایت (وطن دوستی)

پیشنهاد:

از طریق پرسش و پاسخ توسط معلم و بحث و گفت و گو در کلاس انجام شود.

اهداف :

۱- آشنایی با فرهنگ مقاومت و دفاع از میهن

۲- آشنایی با شهدای هسته‌ای

۳- پرورش روحیه پشتکار و صبر و شکیبایی

روش تدریس (تحقیقی، سخنرانی، پرسش و پاسخ)

روز قبل از دانش‌آموزان می‌خواهیم که هر کدام در مورد یکی از شهدای هسته‌ای مطلب جمع‌آوری کرده و به کلاس بیاورند و آن را در کلاس بخوانند. سپس معلم متن درس را روخوانی می‌کند و معانی را توضیح می‌دهد سپس هر دانش‌آموز درس را روخوانی می‌کند.

درست و نادرست

پیشنهاد :

از دانش‌آموزان می‌خواهیم برای پاسخ درست صلوات و پاسخ نادرست سکوت کنند.

درک مطلب

پیشنهاد :

به دانش‌آموزان فرصت بدهیم تا به طور انفرادی پاسخ‌ها را پیدا کنند و یک سوال را هم خودشان بنویسند

دانش زبانی

پیشنهاد :

جمله کوتاهی پای تخته نوشته شود (مثلا بعداز ظهر بود) از دانش‌آموزان می‌خواهیم با مشخص کردن روز جمله را گسترده‌تر کنند.

گوش و کن و بگو

در این فعالیت به دو مهارت گوش دادن و بیان کردن توجه می‌شود. خوب گوش دادن پیش نیاز خوب صحبت کردن است و باعث تقویت مهارت‌های گفتاری فرد می‌شود.

پیشنهاد:

فایل صوتی قصه "پرواز روباه" پخش می‌شود و از دانش‌آموزان می‌خواهیم که به سوالات پاسخ دهند

بخوان و حفظ کن (سرای امید)

شعر درباره‌ی انقلاب اسلامی و رشادت‌های افرادی است که در راه رسیدن به پیروزی به شهادت رسیدند.

تاریخ ادبیات:

"هوشنگ ابتهاج (سایه)" در شهر رشت متولد شد. بخشی از تحصیلات خود را در رشت و ادامه‌ی آن را در تهران گذراند. اشعار او بیش‌تر در قالب غزل سروده شده است. آثار او عبارتند از: سراب، شبگیر، سیاه مشق، چند برگ از یلدا، یادگار خون سرد.

پیشنهاد:

شعر به صورت گروهی خوانده شود.

اهداف :

- ۱- ایجاد علاقمندی برای مطالعه سرگذشت مشاهیر و مفاخر
- ۲- آشنایی با سبک زندگی و شیوه رفتاری الگوهای علمی و فرهنگی
- ۳- تقویت مهارت خواندن با لحن مناسب و درک مفاهیم

روش تدریس پیشنهادی (نمایشی)

فیلمی در ارتباط با آثار استاد محمود فرشچیان برای دانش‌آموزان پخش شود و بعد از آن به بحث و گفت و گو در کلاس بپردازیم

درست و نادرست

پیشنهاد :

در جلوی هر یک از دانش‌آموزان یک گل نرگس بگذاریم اگر پاسخ درست بود گل را بو کنند در صورت پاسخ نادرست به گل‌ها دست نزنند.

درک مطلب

پیشنهاد :

از دانش‌آموزان بخواهیم درس را در گروه بخوانند سپس به صورت گروهی به سوالات پاسخ بدهند.

واژه آموزی

پیشنهاد:

با اضافه کردن " آمیز" به پایان بعضی واژه‌ها می‌توان کلمه جدید ساخت که به واژه‌ها معنی می‌دهد. مانند:
تحسین آمیز، افتخار آمیز، تفکر آمیز

"انگیز" هم اگر به پایان بعضی واژه‌ها اضافه شود کلمه جدید ساخته می‌شود که به واژه‌ها معنای ایجاد شدن می‌دهد. مانند: شگفت انگیز، خیال انگیز، غم انگیز

تمرین نگارشی

۱- کامل کنید:

..... + انگیز =

..... + آمیز =

..... + = غم

..... + =

نمایش

پیشنهاد:

داستان درس توسط دانش‌آموزان در کلاس اجرا می‌شود. از قبل فضای کلاس را آماده می‌کنیم. برای هر شخصیت یک نفر انتخاب می‌شود یکی از مهمترین توانایی‌هایی که دانش‌آموزان باید یاد بگیرند، سخن گفتن متناسب با مخاطب و موقعیت است. در پایان نمایش در مورد چگونگی اجرای نقش هر فرد در کلاس گفتگو می‌شود.

اهداف:

- ۱- آشنایی با تاثیر مثبت دانشمندان در حفظ میراث علمی و فرهنگی
- ۲- تقویت روحیه دفاع ملی و عشق به وطن
- ۳- بالا بردن مهارت خواندن و درک متن
- ۴- آشنایی با گسترش گروه اسمی در جمله
- ۵- آشنایی با واژگان جدید درس و کاربرد مناسب آن‌ها در گفتار و نوشتار

روش تدریس پیشنهادی: (روش کاوشگری)

در ابتدا دانش‌آموزان با این سوال مواجه می‌شوند که: «تأثیر و نقش خردمندان و دانشمندان، بر افکار مردم و فرهنگ جامعه چیست؟» در گام دوم؛ دانش‌آموزان گروه‌بندی می‌شوند و با هم فکر می‌کنند و اطلاعات جمع‌آوری می‌کنند و فرضیه‌سازی می‌کنند. در گام سوم؛ معلم کتاب‌هایی در این زمینه در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد تا در مورد درستی یا نادرستی فرضیه‌های خود تصمیم بگیرند. در گام چهارم؛ از دانش‌آموزان می‌خواهیم روند کاوشگری خود و اطلاعاتی که آن‌ها را به پاسخ رساند را توضیح دهند. و در مرحله آخر از دانش‌آموزان می‌خواهیم که نتایج را به صورت مکتوب اعلام کنند.

پیشنهاد:

متن را با آهنگ مناسب و با روش دکلمه خوانی می‌خوانیم. از کتاب‌های صوتی هم در این بخش می‌توان استفاده کرد.

درست و نادرست:

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان می‌خواهیم هرکدام کارت‌های رنگی سبز را برای پاسخ درست و کارت‌های قرمز را برای پاسخ نادرست بالا ببرند.

درک مطلب:

پیشنهاد:

معلم سؤال‌ها را می‌پرسد و به دانش‌آموزان فرصت فکر کردن می‌دهد و بعد به صورت اتفاقی از یک نفر پاسخ را می‌خواهد.

دانش‌زبانی:

هدف: تقویت مهارت کاربردشناسی واژگان و کاربرد کلمات متناسب با موقعیت و جمله.

پیشنهاد:

جملات زیر روی تخته نوشته و از دانش‌آموزان می‌خواهیم هم‌معنی کلمات مشخص‌شده را بیان کنند و دانش‌آموزان را متوجه این نکته می‌سازیم که گاهی برای بیان یک مفهوم چند واژه داریم که با یکدیگر هم‌معنی

هستند، مثال:

کدام واژه برای جمله و متن مناسب‌تر است؟

چهل سال از حمله‌ی خانمان‌سوز مغول به ایران گذشته بود. (ویرانگر، خانمان‌برانداز)

قلم از همه کارسازتر است. (مفیدتر، مؤثرتر، اثرگذارتر)

نگرانی و اندوه، قلب مردم را در هم فشرد. (آزرد، رنجاند، به درد آورد)

مردم از خواب برخاستند. (بلند شدند، بیدار شدند)

تشت با صدای مهیب از بالای قلعه فرو افتاد. (بلند، ترسناک)

تمرین نگارشی:

برای کامل کردن جملات پایین کدام واژه مناسب‌تر است؟ (زیر آن‌ها خط بکشید)

*هوای امروز است. (لطیف، خوب، نرم، ملایم)

*در هنگام بازی، یکی از دانش‌آموزان..... (فریاد کشید، داد زد، سروصدا کرد، جیغ کشید، بانگ برآورد)

صندلی صمیمیت:

هدف: دانش‌آموز لحن مناسب شعر را پیدا کرده و آن را در خواندن بکار می‌برند

روش پیشنهادی:

شعر را در اختیار هر دانش‌آموز قرار می‌دهیم و از آن‌ها می‌خواهیم که به صورت انفرادی برای خود بخوانند و در باره‌ی لحن و آهنگ آن فکر کرده و بعد از آن روی صندلی معلم نشسته و شعر را بخوانند.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

اهداف:

- ۱- تشخیص کمبودهای احتمالی کتاب و تولید محتوای متناسب فرهنگ بومی
- ۲- پرورش توانایی تولید محتوای درسی در دانش‌آموزان
- ۳- استفاده از مشارکت معلمان، دانش‌آموزان و اولیا در تالیف کتاب
- ۴- آشنایی با نمادهای فرهنگی و آداب و رسوم و سنت‌های منطقه‌ای
- ۵- شناخت شخصیت‌های علمی و فرهنگی محل زندگی خود
- ۶- توجه به زبان محلی گویش و لهجه محلی

بخوان و بیندیش:

(فردوسی، فرزند ایران)

در این متن با سرگذشت زال آشنا می‌شویم. زال که به خاطر موی سفیدش، پدرش او را از خود رانده بود، با عنایت خداوند به دست سیمرغ پرورش می‌یابد و بعد از بزرگ شدن دوباره به نزد خانواده‌اش بازمی‌گردد.

روش پیشنهادی:

آموزگار دانش‌آموزان را به کتابخانه برده و فرصت کافی می‌دهد تا هر فرد برای خودش متن را بخواند و در صورت توانایی پاسخ سوالات را بنویسد سپس معلم خلاصه داستان را بیان می‌کند و با پرسیدن سوالاتی امکان بحث و گفت‌وگو را فراهم می‌نماید.

حکایت: «بوعلی و بانگ گاو»

پیام حکایت، عقل سالم در بدن سالم است. هر کس دارای بدنی سالم است عقل سالمی هم دارد و گاهی بعضی از بیماری‌های ذهن و فکر به خاطر بیماری جسم و بدن است.

پیشنهاد:

معلم با روش قصه‌گویی و با لحنی طنز حکایت را بیان می‌کند سپس از دانش‌آموزان می‌خواهد ضرب‌المثل مرتبط با حکایت را در کتاب خود علامت بزنند.

اهداف:

- ۱- تقویت روحیه توکل به خداوند در تمام مراحل زندگی
- ۲- آشنایی با امام زمان و باور به حضور و نقش ایشان در زندگی ما
- ۳- آشنایی با مفاهیم دینی تاثیر گذار در زندگی
- ۴- افزایش توانایی درک متن
- ۵- گسترش واژگان با فرایند واژه‌سازی با ترکیب (کلمه + نویس)
- ۶- تقویت درک دیداری و شنیداری

روش تدریس پیشنهادی: (روش بحث گروهی)

دانش‌آموزان را گروه‌بندی کرده و بعد از آن‌ها می‌خواهیم متن درس را برای خود بخوانند و سپس در گروه نظر خود را درباره مفهوم اصلی این درس و داستان بیان کنند.

سوالات:

- ۱- ما منتظر چه کسی هستیم؟
 - ۲- برای این انتظار و پایان آن چه کارهایی باید انجام دهیم؟
 - ۳- چرا در انتظار مهدی موعود هستیم؟
- معلم هم با خواندن قصه‌های کوتاه و یا نمایش فیلم‌های کوتاه در مورد موضوع انتظار می‌تواند بحث را زیباتر کند. سپس از دانش‌آموزان بخواهیم متن را بخوانند

درست و نادرست:

پیشنهاد : از دانش‌آموزان می‌خواهیم هر کدام کارت آدمک خوشحال را برای پاسخ درست و کارت آدمک ناراحت را برای پاسخ‌های نادرست بالا ببرند.

درک مطلب:

پیشنهاد:

از دانش آموزان می‌خواهیم به صورت گروهی پاسخ‌ها را پیدا کرده و یکی از آن‌ها پاسخ‌ها را بخواند.

واژه آموزشی:

هدف: آموزش یکی از شیوه‌های واژه‌سازی با استفاده از قاعده‌ی ترکیب (کلمه + نویس)

پیشنهاد:

کارت کلمات (خوش-داستان-نمایشنامه-برنامه-فیلم‌نامه-روزنامه) را به دانش‌آموزان می‌دهیم و می‌گوییم قرار است بازی کلمه‌سازی داشته‌باشیم. کلمه "نویس" را خودمان روی تخته نوشته و می‌خواهیم هر دانش‌آموز کارت کلمه خود را با آن ترکیب کند و کلمه‌ای جدید بسازد سپس کلمه را روی تخته نوشته و با آن جمله می‌سازیم.

تمرین نگارش:

معنی هر واژه را بنویسید و سپس هر کدام را در جمله‌ای به کار ببرید.

فیلم‌نامه‌نویس یعنی:

فیلم‌نامه نویس:.....

خوش نویس یعنی

خوش نویس:.....

تصویر خوانی و صندلی صمیمیت:

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان می‌خواهیم با دقت به تصاویر نگاه کنند و دیدگاه خود را بیان نمایند. سپس از آن‌ها می‌خواهیم که هر کدام مجدداً با دقت به تصویرها نگاه کنند و برای درک ارتباط میان اجزای تصاویر مطالب را در ذهن خود مرور کنند و شباهت و تفاوت‌های ۲ تصویر را مشخص کرده و روی صندلی معلم بنشینند و درباره تفاوت و شباهت‌ها برای دوستان‌شان صحبت کنند.

بخوان و حفظ کن: (بال در بال پرستوها)

شعر در مورد سوار سبز پوش (حضرت مهدی عج) است. رویدادهای مصادف با ظهور امام زمان را به صورت ساده و با استفاده از واژه‌هایی که برای کودکان قابل فهم و درک است بیان می‌کند. با ظهور امام زمان (عج) سرور و شادی همه‌جا را فرامی‌گیرد. تمام انسان‌ها و حتی پرندگان هم به شادمانی و خوشحالی می‌پردازند.

تاریخ ادبیات:

بیوک ملکی: وی در سال ۱۳۳۹ در یکی از روستاهای قزوین به دنیا آمد پدرش او را با شعر آشنا کرد و در حال حاضر سردبیر نشریه سروش نوجوان است و مجموعه شعرهای زیر را برای کودکان منتشر کرده‌است: کلاغ‌پر، آفتاب‌مهتاب، ستاره‌باران، بر بال رنگین‌کمان، پشت یک لبخند.

پیشنهاد:

- ۱- خواندن شعر با همراهی دانش‌آموزان فضای شادی را در کلاس ایجاد می‌کند.
- ۲- می‌توانیم فایل صوتی شعرا در کلاس پخش کنیم و بعد شعر را به صورت گروهی همراه دانش‌آموزان بخوانیم.
- ۳- معنی شعر را با مشارکت دانش‌آموزان در کلاس بیان می‌کنیم تا دانش‌آموزان پیام کلی شعر را درک کنند

اهداف:

۱- آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم شجاعت اخلاقی و کاربرد آن در زندگی

۲- آشنایی دانش‌آموزان با کاربرد شیوه گسترش واژه در جملات

۳- تقویت درک شنیداری با فعالیت گوش کن و بگو

۴- پیشرفت سواد خواندن و تقویت درک مطلب

روش تدریس پیشنهادی: (کارایی گروه)

از دانش‌آموزان می‌خواهیم که متن درس را به صورت کامل و با دقت به صورت فردی بخوانند و بعد کاربرد سوالات را به آن‌ها می‌دهیم، تا به صورت انفرادی پاسخ دهند. در مرحله بعد از همان نمونه سوال در اختیار گروه می‌گذاریم، تا اعضای گروه‌ها با توافق به سوالات پاسخ دهند. پاسخ سوالات را به آن‌ها می‌دهیم تا برگه‌های فردی و گروهی خود را تصحیح کند. و در آخر فایل صوتی متن درس را در کلاس پخش می‌کنیم.

نمونه کاربرد سوالات:

۱- شجاعت یعنی:

الف) نترسیدن از همه چیز و همه کس

به) ترسیدن از خطر و عاقبت کارهای بد

ج) فرار از حوادث و خطرهای مختلف

۲- ترس گاهی پسندیده است زیرا:

الف) باعث پیروزی بر مشکلات و دشواری‌ها می‌شود.

ب) ما را از مکان‌های ناامن و خطرناک دور می‌کند.

ج) قدرت تصمیم‌گیری را از انسان می‌گیرد.

۳- افراد ترسو افرادی هستند که.....

- الف) از زلزله، تصادف، آتش‌سوزی و بیماری می‌ترسند.
ب) از خانه بیرون نمی‌روند مبادا حادثه‌ای برایشان رخ دهد.
ج) برای رسیدن به موفقیت چند بار شکست می‌خورند.

۴- شجاعت اخلاقی آن است که.....

- الف) حرف راست و درست بگوییم و در دفاع از آن فداکار و نترس باشیم.
ب) اگر به چیزی آگاهی نداریم مخفی کنیم.
ج) از حرف حق دفاع نکنیم.

درست و نادرست:

پیشنهاد:

دانش‌آموزان برای جمله درست دست خود را بالا می‌برند و برای جملات نادرست دست خود را روی میز می‌گذارند.

درک مطلب:

پیشنهاد:

معلم از قبل سوالات را بر روی کارت‌هایی می‌نویسد و از دانش‌آموزان می‌خواهد یکی از کارت‌ها را برداشته و به سوال آن پاسخ دهند.

دانش زبانی:

گاهی می‌توانیم با اضافه کردن یک واژه به واژه‌ای دیگر، یک ترکیب تازه بسازیم. در این صورت از نشانه میانجی "ی" استفاده می‌کنیم و کلمه دوم را به کلمه اول اضافه می‌کنیم. معلم ابتدا با دو کارت کلمه "راه" و "مناسب" ترکیب جدید را می‌سازد و روی تخته می‌نویسد: "راه مناسب" و بعد به هر دانش‌آموز دو کارت کلمه می‌دهد و از

او می‌خواهد که آن دو کلمه را به هم اضافه کند و ترکیب تازه‌ای بسازد و آن را برای کلاس بیان کند. معلم با تاکید بر "یا" "ی" آن ترکیب را روی تخته می‌نویسد.

مثال: به دانش‌آموز دو کارت "هوا" و "تمیز" را می‌دهیم و او ترکیب "هوای تمیز" را می‌سازد و معلم روی تخته می‌نویسد: هوای تمیز

کلمات پیشنهادی برای تهیه کارت‌ها:

(راه، مناسب-مکان، نامن-شجاعت، اخلاق-لانه آبری با-انسان، شریف-صحنه، نبرد-شعله‌ها، آتش)

تمرین نگارش:

نمودارهای زیر را کامل کنید.

<input type="text"/>	=	<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	= قدرت تصمیم‌گیری
<input type="text"/>	=	<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	= پدیده‌ی ترسناک
<input type="text"/>	=	<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	= فضای باغ

گوش کن و بگو: (قصه صدای سکه)

در این فعالیت به دومهارت گوش دادن و صحبت کردن توجه می‌شود. خوب گوش دادن مقدمه خوب صحبت کردن است و آن را پرورش می‌دهد.

پیشنهاد ۱:

قصه صدای سکه را با کمک نرم‌افزارهای موجود در کلاس پخش کرده و از دانش‌آموزان می‌خواهیم با دقت گوش کنند و سپس پرسش‌ها را پاسخ دهند.

پیشنهاد ۲:

در صورت نبود امکانات لازم، معلم خودش داستان را با لحن و آهنگ مناسب بخواند و بعد دانش‌آموزان به پرسش‌ها پاسخ دهند.

اهداف:

۱- تمرین مهارت خواندن شعر با لحن مناسب

۲- بکار بردن کلمات چون و چو با معانی مختلف

۳- تقویت روحیهی «ایثار و توجه به هم‌نوع»

۴- آشنایی با برگرداندن شعر به نثر ساده

روش تدریس پیشنهادی: (ایفای نقش)

در گام اول دانش‌آموزان را با توجه به توانایی‌شان برای نقش‌هایی انتخاب می‌کنیم. آموزگار هم نقش راوی را دارد. در گام دوم نقش‌ها را برای آن‌ها دقیق و روشن می‌کنیم. در گام سوم هدف اصلی درس که توجه به ایثار و کمک به هم‌نوع است را برای بازیگران توضیح می‌دهیم. در گام چهارم دانش‌آموزان در کلاس نمایش را اجرا می‌کنند. (چیدمان کلاس طوری باشد که همه بتوانند ببینند). در گام پنجم با توجه به نمایش از دانش‌آموزان پرسش می‌کنیم و در گام آخر آموزگار توضیحاتی را با توجه به نمایش برای دانش‌آموزان می‌دهد که مطابق تجربه زندگی واقعی آن‌ها در کلاس و خانه باشد.

در این درس با صبوری و بردباری کاج آشنا می‌شویم که با لطف و مهربانی به دوست آسیب‌دیده خود کمک کرد تا دوباره سلامت خودش را به دست بیاورد. کمک کردن به هم‌نوعان، از وظایف هر انسانی است. ما هم روزی به کمک و یاری دیگران نیازمند می‌شویم.

تاریخ ادبیات:

محمدجواد محبت متولد ۱۳۲۲ در کرمانشاه، از معلمان شاعر و اهل قلم است. دوکاج، نماز و آشنای همیشه خوب از مشهورترین سروده‌های محبت است که در کتاب فارسی دوران ابتدایی ایران به چاپ رسیده‌است. از آثار او می‌توان به «از خیمه‌های عاشورا»، «گریه‌ی دل ناصبوران» و «رگبار کلمات» اشاره کرد

درست و نادرست:

پیشنهاد ۱:

دانش‌آموزان برای جمله درست دست‌های خود را بالا می‌برند و برای جمله نادرست روی میز می‌زنند.

پیشنهاد ۲:

برای دانش‌آموزان با توانایی‌های محدودتر حرکتی از روش‌های جایگزین مثل بستن چشم‌ها، اشاره به آدمک خندان برای جملات درست می‌توان استفاده کرد.

درک مطلب:

پیشنهاد ۱:

معلم اجازه می‌دهد تا هر دانش‌آموز خودش سوالات را بخواند و فکر کند و بعد به صورت اتفاقی هر سوال را از یک نفر می‌پرسد. و از دانش‌آموزان می‌خواهد تک‌تک سوالات خود را در کلاس بیان کنند.

پیشنهاد ۲:

برای دانش‌آموزانی که توانایی گفتاری کمی دارند می‌توان از کارت پاسخ‌های آماده سوالات استفاده کرد و از آن‌ها خواست تا پاسخ درست را انتخاب کنند.

واژه آموزشی:

ایجاد آگاهی و حساسیت زبانی در دانش‌آموزان در ارتباط با این موضوع که «چو و چون» معانی و کارکرد متفاوتی در زبان فارسی دارند و لازم است معلم در واژه‌آموزی این درس به تفاوت نشانه‌های ربط که فقط سبب ارتباط جمله‌ها می‌شوند و نشانه‌های اضافه یا متمم ساز که کلمه بعد از خود را به متمم تبدیل می‌کنند و معنای فعل را کامل می‌کنند، توجه داشته باشد. اما آموزش این اصطلاحات دستوری برای دانش‌آموزان لازم نیست و آن‌ها فقط از طریق ذکر نمونه‌های مختلف به تفاوت در معنا و کاربرد کلمات پی می‌برند.

پیشنهاد:

آموزگار کارت‌های زیر را آماده کرده و روی تخته می‌چسباند:

چو-چون یعنی مانند و مثل

چو-چون یعنی به دلیل این‌که، به سبب، زیرا

چو-چون یعنی وقتی که

سپس جملات زیر را روی تخته می‌نویسد و هر جمله را برای دانش‌آموزان می‌خواند و از دانش‌آموزان می‌خواهد مشخص کنند که چو-چون در این جمله کدام معنای بالا را دارد.

۱- شما را چون برادر خود می‌دانم.

۲- آن دو را چون دو دوست می‌دیدند.

۳- چون باران می‌آمد، خیس شده بود.

۴- به مدرسه می‌روم، چون یادگیری را دوست دارم.

۵ هوا کمی سردتر شد؛ چون امروز برف می‌آید.

و سپس آموزگار برای جمع‌بندی توضیحات زیر را ارائه می‌دهد. از کلمه‌ی «چون، چو» در جمله استفاده‌های گوناگون می‌شود. اگر «چو، چون» به معنی «مثل و همانند» باشد در جمله‌هایی که در آن دو چیز به هم تشبیه شده است به کار می‌رود.

گاهی «چون، چو» به معنی (به دلیل، به سبب، زیرا، وقتی که) می‌باشد، در این صورت در جمله‌هایی که خواهیم علت و سبب انجام گرفتن کاری را توضیح دهیم از «چون، چو» استفاده می‌کنیم.

تمرین نگارش ۱:

۱- یک بیت شعر از کتاب فارسی خود بنویسید که در آن کلمه "چون یا چو" بکار رفته باشد.

تمرین نگارشی ۲:

۲- در هر یک از جمله‌های زیر واژه‌ی «چون» به چه معنی است؟

هوای امروز کمی سرد است؛ چون هوای دیروز نیست.

او چون شیر شجاع است.

برف می‌بارد، چون فصل زمستان است.

چون ستارگان بسیار زیبا بوهند، به تماشای آن‌ها می‌نشست.

بخوان و بیندیش: (زیر آسمان بزرگ)

پیام متن: هریک از موجودات و آفریده‌های خداوند رازی برای زندگی خود دارند؛ اما با ارزش‌ترین راز زندگی انسان‌ها تجربه است. مثلاً انسان‌ها می‌توانند با سفر به جاهای مختلف تجربه‌هایی بدست آورند که آن‌ها را به موفقیت برساند.

پیشنهاد:

معلم فضای کلاس را با تغییر چیدمان به کتابخانه تبدیل می‌کند و از دانش‌آموزان می‌خواهد در سکوت کامل متن را بخوانند (اگر امکان حضور دانش‌آموزان در کتابخانه وجود دارد می‌توان این جلسه را در کتابخانه برگزار کرد). دانش‌آموزانی که توانایی نوشتن دارند هر کدام پاسخ‌ها را برای خود روی برگه بنویسند. و در آخر می‌خواهیم دانش‌آموزان پاسخ‌های خود را در کلاس بخوانند. در پایان کلاس می‌توانیم از فایل صوتی متن استفاده کنیم.

حکایت: (حکمت)

پیام: انسان‌ها تا زمانی که دچار گرفتاری و مشکل نشده باشند، قدر راحتی و سلامتی خود را نمی‌دانند اما زمانی که مشکلی برایشان پیدا می‌شود، بعد از حل آن بیشتر از قبل قدر سلامتی و راحتی خود را می‌دانند.

پیشنهاد ۱:

ابتدا با کمک کتاب گویا متن را در کلاس پخش می‌کنیم و بعد آموزگار متن حکایت را می‌خواند و کلمات سخت را معنا می‌کند بعد از دانش‌آموزان می‌خواهیم که آنچه را از حکایت متوجه شده اند را به زبان خود برای دوستان‌شان بیان کنند سپس آموزگار ضرب‌المثل‌ها را روی تخته می‌نویسد و از دانش‌آموزان می‌خواهد که هر کدام ضرب‌المثل مرتبط با حکایت را در کتاب خود علامت بزنند.

پیشنهاد ۲:

معلم حکایتی از ضرب‌المثل‌ها را آماده کرده و در کلاس می‌خواند و از دانش‌آموزان می‌خواهد ضرب‌المثل مربوط به آن را پیدا کنند.

اهداف :

۱- آشنایی با دانشمند بزرگ ایرانی

۲- پرورش روحیه خلاقیت

۳- ایجاد انگیزه برای پرسش مطالب مورد علاقه

۴- تلاش برای رسیدن به هدف مورد نظر

روش پیشنهادی تدریس

(تلفیقی از روش های پرسش و پاسخ ، توضیحی، سمعی)

از دانش آموزان بخواهیم که در مورد زندگی نامه‌ی ابن سینا چند خطی تحقیق کنند و به کلاس آورده و از روی آن برای دوستان خود بخوانند . سپس فایل صوتی متن را گذاشته و روان خوانی شود سپس معانی کلمات دشوار را برای دانش آموزان گفته شود.

درست و نادرست

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهیم که متن درس را یک بار بخوانند و به سوالات پاسخ دهند.

دانش زبانی

خوب گوش کردن و خوب نگاه کردن گام بسیار مهم در آشنایی با پدیده‌ها و رسیدن به دانایی است

تمرین نگارشی

۱- برای هر مورد دو مثال بنویسید.

..... نگاه کردن

..... خوب دیدن

۲- عبارات زیر را که در ارتباط با " دیدن " هستند معنا کنید .

هر چه چشم چرخاندم او را ندیدم

چشم طمع به مال کسی نداشت

(تصویر خوانی و صندلی صمیمیت)

پیشنهاد :

از دانش آموزا بخواهیم که تصاویر را خوب نگاه کنند ارتباط اجزای تصاویر را در ذهن خود مرور کرده و پس از درک محتوا مسیر داستان را مشخص کنند سپس روی صندلی معلم بنشینند و یا در جایگاه معلم قرار گرفته و برای دوستان خود صحبت کنند. از دانش آموزان دیگر می خواهیم که نقاط قوت و ضعف را بیان کرده و پیشنهادات خود را بگویند.

بخوان و حفظ کن (چشمه و سنگ)

شعر بیان می کند که برای رسیدن به هدف باید تلاش و کوشش کرد و هرگز ناامید نبود.

پیشنهاد :

از دانش آموزان بخواهیم دوتا دوتا با هم روان خوانی کنند.

اهداف:

۱- آشنایی دانش‌آموزان با کار برد مهم کار و عمل در زندگی

۲- شناخت ترتیب واژه‌ها در جمله

۳- آشنایی با سخن گفتن متناسب با مخاطب و موقعیت را از طریق نمایش

۴- تقویت مهارت متن و مهارت نوشتن و تبدیل نظم به نثر ساده

پیام درس: انسان تا زمانی که جوان و نیرومند است باید کار و تلاش کند؛ زیرا این تلاش در آینده حتما نتیجه خواهد داد و زینتی می‌شود برای دوران پیری، پس سعی کنیم از روزهای جوانی به‌خوبی استفاده کنیم.

تاریخ ادبیات: (پروین اعتصامی)

پروین فرزند یوسف اعتصام‌الملک آشتیانی در سال ۱۲۸۵ در تبریز متولد شد. فارسی و عربی را در دامن خانواده آموخت و سرودن شعر را از هفت‌سالگی آغاز کرد. تنها اثر او دیوان شعری است که بارها چاپ شده است. دیوان او شامل قصاید و قطعات بسیار دل‌نشین است. پروین بیشتر قطعات خود را به‌صورت گفت‌وگو سرود که در اصطلاح ادبی به آن مناظره می‌گویند. سرانجام پروین در سال ۱۳۲۰ بر اثر بیماری حصبه درگذشت و آرامگاه او در شهر قم کنار صحن حضرت معصومه (س) قرار دارد.

روش تدریس پیشنهادی: (قصه‌گویی)

قصه‌گویی مهم‌ترین راه ارائه برخی مفاهیم آموزشی به کودکان و نوجوانان است. دانش‌آموزان با شنیدن قصه به خواندن آن نیز علاقه‌مند می‌شوند و قدرت تخیل آن‌ها پرورش می‌یابد. معلم می‌تواند از یکی از روش‌های زیر برای قصه‌گویی درس استفاده کند.

الف) قصه‌گویی ساده: معلم قصه را از حفظ برای دانش‌آموزان تعریف می‌کند.

ب) قصه‌گویی همراه با پرده‌خوانی: قصه‌گو هنگام بیان قصه صحنه‌های از آن را که قبلاً نقاشی شده‌است به دانش‌آموزان نشان می‌دهد.

پ) قصه‌گویی همراه با تقلید صدا: معلم قصه را به شیوه‌ای ساده بیان می‌کند، اما هنگامی که به گفتگوهای شخصیت‌های قصه می‌رسد به تناسب تیپ آن‌ها، لحن صدای خود را تغییر می‌دهد.

ت) قصه‌گویی همراه با تقلید: در این روش معلم حالات و حرکات شخصیت‌ها را هم تقلید می‌کند.

آموزگار با یکی از روش‌های بالا قصه درس را بیان می‌کند. او می‌تواند برای فعال کردن روش تدریس خود، گاه قصه را متوقف کند و با طرح سؤالاتی با استفاده از روش بدیعه پردازی و بداهه‌گویی، دانش‌آموزان را در تدریس مشارکت دهد و در آخر هم معلم از دانش‌آموزان سؤالاتی می‌پرسد تا نتایج درس مشخص شود. برای مثال: چه نتیجه‌ای از این داستان می‌گیریم؟ در حال حاضر چه احساسی دارید؟

درست و نادرست:

پیشنهاد:

از دانش‌آموزان می‌خواهیم برای جمله درست کارت آدمک خندان و برای جمله نادرست کارت آدمک ناراحت را نشان دهند.

درک مطلب:

پیشنهاد:

معلم هر سؤال را می‌پرسد و اجازه می‌دهد تا همه فکر کنند و بعد یک نفر را به صورت تصادفی انتخاب کرده تا پاسخ را بگوید. برای دانش‌آموزانی که توانایی گفتار ندارند می‌خواهیم که جواب را از میان کارت پاسخ‌های قبلاً آماده‌شده انتخاب کنند و معلم خودش پاسخ انتخابی آن‌ها را در کلاس می‌خواند. برای سوال آخر فرصت کافی داده می‌شود تا هر دانش‌آموز خودش سوالی را طرح کند و در کلاس بیان نماید.

واژه آموزی

ترتیب قرارگرفتن اجزا به دانش‌آموزان کمک می‌کند که بتوانند شعر را آسان‌تر به نثر ساده‌ای تبدیل کنند و معنای شعر را درک کنند.

پیشنهاد:

آموزگار کلمات اشعار زیر را روی کارت‌هایی نوشته و روی تخته قرار می‌دهد و بعد با جابه‌جا کردن این کلمات آن‌ها را به نثر تبدیل می‌کند. **مثال:**

به راهی در، سلیمان دید موری

چنان بگرفته راه سعی در پیش

ز هر گردی، برون افتادی از راه

بیا زین ره به قصر پادشاهی

تمرین نگارش:

— با جابه‌جا کردن اجزای جمله بیت‌های زیر را به زبان ساده بازگردانید.

الف) مکش بیهوده این بار گران را

بازگردانی.....

ب) جدا شد یکی چشمه از کوهسار

بازگردانی.....

ج) ده ماه، نام یافت کاجستان

بازگردانی.....

نمایش:

پیشنهاد:

داستان درس توسط دانش‌آموزان در کلاس اجرا می‌شود. از قبل فضای کلاس را آماده می‌کنیم. برای هر شخصیت یک نفر انتخاب می‌شود. یکی از مهم‌ترین توانایی‌هایی که دانش‌آموزان باید یاد بگیرند، سخن گفتن متناسب با مخاطب و موقعیت است. در پایان نمایش در مورد چگونگی اجرای نقش هر فرد در کلاس گفتگو می‌شود.

بخوان و بیندیش: «همه چیز را همگان دانند»

پیام متن: دانای مطلق خداوند است و علم انسان همیشه ناقص است و انسان عاقل همیشه به دنبال کسب علم است و آموخته‌هایش را لطف خداوند می‌داند. این مثل را در مورد کسی بکار می‌برند که فکر می‌کند همه چیز را می‌داند و با این جمله به او می‌فهمانند که کسی نیست که همه چیز را بداند. فقط خداوند است که از همه چیز آگاه است.

پیشنهاد ۱:

معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد تا در سکوت کامل هر کس متن را برای خود بخواند و پاسخ سوالات را روی برگه بنویسد. سپس معلم سوالات را از دانش‌آموزان می‌پرسد و دانش‌آموزانی که توانایی نوشتن ندارند پاسخ خود را بیان می‌کنند.

پیشنهاد ۲:

به هر یک از دانش‌آموزان نقش یکی از شخصیت‌های داستان را داده تا به صورت نمایش آن را در کلاس اجرا کنند.

حکایت: «جوان و راهزن»

پیام متن: این حکایت با ضرب‌المثل «راستی راه نجات است» تناسب دارد این مثل بر سفارش به راستی و ارزش آن در زندگی تاکید دارد و می‌گوید که راستی و درست‌کاری باعث عاقبت به خیر شدن انسان می‌شود.

پیشنهاد:

اجرای نمایش حکایت توسط دانش‌آموزان که از قبل به آن‌ها آموزش لازم داده شده است و سپس بیان حکایت توسط معلم به صورت داستان و پخش فایل صوتی حکایت از کتاب گویا در کلاس. سپس معلم معانی کلماتی که دانش‌آموزان بلد نیستند را بیان می‌کند و در آخر از آن‌ها می‌خواهد ضرب‌المثل متناسب با حکایت را در کتاب خود علامت بزنند.

نیایش

پیشنهاد:

متن این قسمت توسط فایل صوتی از کتاب گویا پخش می‌شود، سپس معلم معنای کلمات لازم را بیان می‌کند و با لحن عارفانه و زیبا متن را می‌خواند و در پایان دانش‌آموزان جملات آمین می‌گویند.

پایان